

Verkiezingen in Nederland: Duitsers tussen hoop en vrees

Columns - 21 november 2023 - Auteur: Jacco Pekelder

Nog geen twee jaar ben ik hoogleraar-directeur van het Zentrum für Niederlande-Studien (ZNS), de Münsterse zusterinstelling van het Duitsland Instituut, of ik val al met mijn neus in de boter. Ik heb net, op 15 mei 2023, mijn oratie gehouden en ineens is het *High Noon* voor Nederland-uitleggers in Duitsland. Het kabinet-Rutte IV valt. Vooral na Ruttes aankondiging niet opnieuw te kandideren, komen steeds weer interviewverzoeken van Duitse radio-omroepen en kranten binnen. Na de zomer volgen de achtergrondgesprekken en korte voordrachten voor Duitsers uit politiek bestuur en zakenwereld die willen weten wat er op Rutte zal volgen.

Dit is een herplaatsing, dit artikel is gepubliceerd op 31 oktober 2023.

Natuurlijk leggen wij van het ZNS met graagte uit waarom het kabinet gevallen is. We spreken over de directe aanleiding van de migratieproblematiek en de achterliggende oorzaken: de aanhoudende onmin binnen de coalitie, het ondermijnde vertrouwen in de overheid, de schandalige blindheid van politici en bureaucraten voor de keerzijden van hun beleid. We wagen ons aan een uitleg van de toeslagenaffaire en tekenen met houtskool de contouren van de ombudsman-politicus Pieter Omtzigt.

Veel vragen moeten we onbeantwoord laten, want net als heel Nederland zijn ook wij voor de inkleuring van het portret afhankelijk van de stukjes informatie die de mogelijk nieuwe minister-president ons belijft te geven. Meewarig registreren Duitse collega-academici dat diens partij met een knipoog naar Rousseau als *Neuer Gesellschaftsvertrag* de wereld in is gestuurd, maar mij als Nederlander geeft het *klammheimlich* een kick om die naam in het *Land der Dichter und Denker* uit te kunnen spreken.

Ook de angst van de VVD voor de boze boer en de boze burger stellen we aan de orde. Want wij hechten geloof aan het verhaal dat Rutte IV vooral aan zijn einde kwam omdat de Nederlandse *Rechtsliberalen* aan de noodrem trokken: liever nu verkiezingen dan over twee jaar, als de BBB een goed geoliede

verkiezingsmachine heeft opgebouwd. En vanaf dat moment hebben we de aandacht van onze Duitse toehoorders definitief te pakken.

Jacco Pekelder is historicus en directeur van het [Zentrum für Niederlande-Studien](#) bij de Universität Münster. Eerder was hij verbonden aan het Duitsland Instituut Amsterdam. Lees zijn oratie '[Die Niederlande, Europa und die Macht in der Mitte: 1648 - 1848 - 2048](#)'

Al eerder, direct na de Provinciale Statenverkiezingen in maart, merkten we dat de ongekende zegetocht van de BoerBurgerBeweging bij onze oosterburen de vraag opriep hoe het toch kan dat zoveel mensen op een boerenpartij stemmen. Het blijkt nuttig uit te leggen dat de BBB de boer – niet toevallig in enkelvoud – ook als symbool inzet, om zo de brug te slaan naar de ontevreden burger, in land en stad. Veel Duitsers vertalen BBB nogal *sloppy* in Bauern-Bürger-Bewegung, met 'boeren' in meervoud. Daardoor komen ze zelf niet meteen op die symboolgedachte.

Hier in het Münsterland, waar de stem van de christendemocratie nog wordt gevreesd en gehoord, laat dit succes van de BBB en het achterliggende schrikbeeld van de boerenprotesten en de omgekeerde vlaggen op het platteland alarmbellen rinkelen. Zonder de stem van de plattelandsbevolking is elke droom van machtsbehoud voor de CDU in Noordrijn-Westfalen immers een illusie. Het is geen toeval dat een weekblad voor de boerenstand me al tot twee keer toe heeft gevraagd naar het geheime recept achter het succes van de BBB. Het blijft daarbij gissen of de betreffende journalisten die partij als nieuwe krachtige boerenstem bewonderen of als voorbode van een rechts-populistische *Dammbrech* in Duitsland juist vrezen.

Het is in elk geval duidelijk dat sommige Duitse christendemocraten de Nederlandse situatie als een aanmoediging zien om het migratiebeleid aan te scherpen. Niet om à la de VVD het kabinet van CDU en Groenen in Noordrijn-Westfalen de nek om te draaien, maar om de AfD met een rechtser geluid de pas af te snijden. Ook Omtzigt, met zijn combinatie van tamelijk warm sociaal beleid en een killere houding jegens migranten, begint hun aandacht te vatten. Dat hij bezig lijkt met een *revival* van de christendemocratie, zij het in een andere jas, zien zij als een interessante plotwending. Liever dat dan de BBB – dat zeggen ze niet, maar denken ze wel, denk ik. Zou de man uit Enschede, de partnerstad van Münster, de christendemocratie in Nederland weer op de rails krijgen? Veel Duitse

bestuurders in de grensregio zouden dat toejuichen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/57128/verkiezingen-in-nederland-duitsers-tussen-hoop-en-vrees>